

ZARZĄDZENIE

Dnia 21 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w przedmiocie wniosku skazanego **P. M.** o wznowienie z urzędu: postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2024 r., sygn. akt III KK 551/24, o oddaleniu kasacji obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadnej, oraz postępowania odwoławczego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30 października 2023 r., sygn. akt II AKa 54/23, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 15 lutego 2023 r., sygn. akt II K 22/22, na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. zarządził:

stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania kasacyjnego oraz postępowania odwoławczego z urzędu.

UZASADNIENIE

W dniu 3 stycznia 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo skazanego P. M. z dnia 26 grudnia 2024 r. sygnalizujące konieczność wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2024 r., sygn. akt III KK 551/24, o oddaleniu kasacji obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadnej, oraz postępowania odwoławczego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30

października 2023 r., sygn. akt II AKa 54/23, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 15 lutego 2023 r., sygn. akt II K 22/22, z uwagi na wystąpienie uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., polegającego na wadliwym powołaniu sędziów, a co za tym idzie nienależytej obsadzie sądu, a także dokonanie błędnych ustaleń faktycznych i wydanie wyroku skazującego. Wobec utworzenia „nieprawidłowego składu sędziowskiego” w postępowaniu kasacyjnym i w postępowaniu odwoławczym, jak też ujawnienia nowych faktów i dowodów wskazujących - zdaniem wnioskodawcy - na jego niewinność, wniósł on o wyznaczenie obrońcy z urzędu, a także o wstrzymanie wykonania orzeczenia wydanego w sprawie (*k. 2-6 i k. 9-11* akt SN).

Pismo to zostało zarejestrowane w repertorium „KO” pod sygn. I KO 7/25 jako sygnalizacja wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2024 r., sygn. akt III KK 551/24, oraz postępowania odwoławczego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30 października 2023 r., sygn. akt II AKa 54/23, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 15 lutego 2023 r., sygn. akt II K 22/22 (*k. 2, 5 i 9* akt SN).

W dniu 27 lutego 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło kolejne pismo skazanego P. M. z dnia 18 lutego 2025 r. zatytułowane „Wniosek”, stanowiące w istocie powtórzenie treści pisma sygnalizującego wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego i postępowania odwoławczego (*k. 15-16* akt SN).

W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z art. 542 § 3 k.p.k. uchybienia ujęte w art. 439 § 1 k.p.k. stanowią przyczyny wznowienia postępowania karnego z urzędu, przy czym wznowienie postępowania jedynie z powodów określonych w art. 439 § 1 pkt 9 - 11 k.p.k. może nastąpić tylko na korzyść skazanego. W przedmiotowej sprawie stwierdzić należy brak podstaw do podjęcia działań z urzędu przez Sąd Najwyższy w przedmiocie wznowienia postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2024 r., sygn. akt III KK 551/24. Instytucja wznowienia postępowania dotyczy bowiem postępowania sądowego rozstrzygającego w zakresie odpowiedzialności karnej oskarżonego. Tymczasem postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2024 r., sygn. akt III KK 551/24, o oddaleniu

kasacji obrońcy skazanego P. M. jako oczywiście bezzasadnej, nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w zakresie odnoszącym się do jego odpowiedzialności karnej. Takim orzeczeniem jest - pierwotny w stosunku do niego - wyrok skazujący Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 15 lutego 2023 r., sygn. akt II K 22/22, zmieniony (w zakresie wymiaru kar jednostkowych i kary łącznej) wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30 października 2023 r., sygn. akt II AKa 54/23, od którego obrońca skazanego wniósł kasację. W tym miejscu warto dostrzec, że pierwszy zarzut kasacyjny dotyczył naruszenia „art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w następstwie udziału w wydaniu zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie sędziego nieuprawnionego do orzekania, tj. istnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej o której mowa w art. 439 § 1 pkt. 1 k.p.k., polegającej na tym, że w składzie Sądu Apelacyjnego, który rozpoznawał apelacje od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 15 lutego 2023 r., sygn. akt II K 22/22, brał udział Pan Sędzia X.Y. powołany na stanowisko Sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie postanowieniem Prezydenta RP z dnia [...] 2023 r. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa działającej w składzie określonym przez ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw i Pan Sędzia X.Y.1 powołany na stanowisko Sędziego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie postanowieniem Prezydenta RP Nr [...] z dnia [...] 2020 r. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa działającej w składzie określonym przez ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, w sytuacji gdy procedura powołania sędziego na pełnione stanowisko, w której uzyskanie przez sędziego votum zależy od pozytywnej opinii organu niezapewniającego minimalnych standardów konstytucyjnych, konwencyjnych oraz unijnych w zakresie niezależności i bezstronności względem władzy politycznej, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., z uwagi na niespełnienie w procesie powołania na urząd sędziego instytucjonalnych minimalnych gwarancji bezstronności i niezależności przesądza o braku możliwości zewnętrznego postrzegania sądu z udziałem tak powołanego sędziego jako niezależnego, bezstronnego i niezawisłego sądu ustanowionego

ustawą sprawującego wymiar sprawiedliwości w demokracji konstytucyjnej w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, wykluczając tym samym wykonywanie przez powołanego w tak ukształtowanej procedurze sędziego czynności orzeczniczych, co w przedmiotowej sprawie prowadzi do wniosku, że w czasie wydania zaskarżonego orzeczenia Pan SSA X.Y. i Pan SSA X.Y.1 - pomimo formalnego posiadania votum sędziowskiego - nie posiadali uprawnień do orzekania w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.", zaś dwa ostatnie zarzuty dotyczyły „zaniechania dokonania w postępowaniu odwoławczym przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie gruntownej analizy materiału dowodowego sprawy”, a tym samym odnosiły się do ustaleń faktycznych i jako takie zarzuty te stanowiły przedmiot rozpoznania przez Sąd Najwyższy, o czym przekonuje uzasadnienie postanowienia z dnia 26 listopada 2024 r.

Jak podkreślono w uchwale Pełnego Składu Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2000 r., sygn. akt IKZP 37/2000, zam. OSNKW 2000, z. 9 - 10, poz. 78, oddalenie kasacji jest jakościowo czymś zupełnie odmiennym niż utrzymanie zaskarżonego orzeczenia w mocy. Oddalając kasację sąd orzeka jedynie o niezasadności wniesionej skargi kasacyjnej, nie wkracza zaś w żadnym zakresie w sferę, w której wyrok kończący postępowanie, korzysta już z powagi rzeczy osądzonej. W uchwale tej wskazano, że z istoty postępowania kasacyjnego wynika, iż nie jest też ono postępowaniem zmierzającym do rozstrzygnięcia "o zasadności oskarżenia wniesionego w sprawie karnej" w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, lecz postępowaniem zmierzającym do zbadania zasadności tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest kasacja, wniesionego już po prawomocnym zakończeniu postępowania.

W licznych judykatach Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że niedopuszczalny z mocy ustawy jest wniosek o wznowienie postępowania kasacyjnego, gdyż orzeczenie Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w rozumieniu art. 544 § 2 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 in princ.k.p.k. Jest natomiast takim orzeczeniem wydane przez Sąd Najwyższy, po uchyleniu w wyniku kasacji prawomocnego wyroku, orzeczenie

następcze o umorzeniu postępowania lub o uniewinnieniu oskarżonego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 kwietnia 2001 r., sygn. akt III KO 53/99, OSNKW 2001, z. 7 - 8, poz. 67, z dnia 27 czerwca 2001 r., III KO 115/00, OSNKW 2001, z. 9 - 10, poz. 83, z dnia 25 listopada 2010 r., sygn. akt V KO 87/10 i powołane w nim orzeczenia, zam. R - OSNKW 2010, poz. 2369, z dnia 19 sierpnia 2015 r., sygn. akt IV KO 46/15, OSNKW 2015, z. 12, poz. 104, a także postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2023 r., sygn. akt I KZP 17/22, Legalis).

Odnosząc się do kwestii wznowienia postępowania odwoławczego i zgłoszonej okoliczności wymienionej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., to rozważyć należy ją w kontekście przepisu art. 542 § 4 k.p.k. Zgodnie z jego dyspozycją, niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z powodu uchybień stanowiących bezwzględne przyczyny odwoławcze wymienione w art. 439 § 1 k.p.k., jeżeli były one przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji z uwagi na wiążące domniemanie, że sprawa została przez Sąd Najwyższy rozpoznana również z punktu widzenia ewentualnych uchybień z art. 439 § 1 k.p.k., co tym samym blokuje możliwość wznowienia postępowania z urzędu na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. Jak wskazano wyżej, bezwzględna przyczyna odwoławcza wymieniona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., była przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego, co znajduje potwierdzenie w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2024 r. (s. 4-6, k. 67v.-68v. *akt SN o sygn. III KK 551/24*). Marginesowo jedynie warto zwrócić uwagę skarżącego na owo uzasadnienie i ustalenia sądu kasacyjnego ww. zakresie oraz szeroko przywołane orzecznictwo Sądu Najwyższego, pozwalające na uznanie, że wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30 października 2023 r., sygn. akt II AKa 54/23, zmieniający wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 15 lutego 2023 r., sygn. akt II K 22/22 nie jest dotknięty wadliwością spowodowaną nienależytą obsadą sądu. Skazany również nie wskazał na okoliczności, które w sposób niewątpliwy wskazywałyby na zaistnienie tego rodzaju uchybienia ani żadnego innego uchybienia nie będącego przedmiotem rozważań sądu kasacyjnego.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, zam. OSNKW 2005, z. 6, poz. 48, wyrażono pogląd, że w

postępowaniu o wznowienie postępowania, istnieje zawsze możliwość wykorzystania inicjatywy stron w celu usunięcia rzeczywistych uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Pełne zastosowanie znajduje tu instytucja przewidziana w art. 9 § 2 k.p.k., umożliwiająca stronie wystąpienie z wnioskiem (sygnalizacją) o dokonanie czynności z urzędu. Ta inicjatywa, w razie potwierdzenia zaistnienia wskazanego uchybienia, może prowadzić do wszczęcia z urzędu postępowania wznowieniowego, zaś w braku zaistnienia uchybienia skutkującego obowiązkiem wszczęcia z urzędu postępowania wznowieniowego, nie wymaga wydania orzeczenia stwierdzającego, że wskazywana w sygnalizacji usterka nie występuje. Wolno poprzestać wówczas nawet na samym poinformowaniu stron o braku podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu. Dopuszczalne jest jednak — także — wydanie decyzji o braku prawnych podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu w formie niezaskarżalnego zarządzenia, co uznano za stosowne w niniejszym przypadku.

Treść zarządzenia czyniła zatem zbędnym wypowiedzanie się w przedmiocie postulowanego przez skazanego wyznaczenia obrońcy z urzędu oraz wstrzymania wykonania orzeczenia wydanego w sprawie P. M. (art. 532 § 1 k.p.k.).

[J.J.]

[a.ł.]